

Курінная Т. П., викладач
кафедри технологічної і професійної освіти

*ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна*

Штайнер Т. В., студентка
кафедри дизайну

*Кіровоградський інститут
ПВНЗ «Університет сучасних знань»
м. Кропивницький, Україна*

МЕТОДИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ КРЕСЛЕННЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ ДИЗАЙНУ

Введення елементів дизайну розвиває творче мислення учнів, закріплюють практичні вміння та навички, отримані на попередніх заняттях. Творча сторона уроків дає можливість учнів внести у виріб щось своє, відмінне від інших, сприяє розширенню уявлень про виріб, дає поштовх на прояв вигадки, ініціативу, внести зміни в основні деталі, технологію або конструкцію виробу, творчо застосовувати свої знання.

В основі цих уроків лежить розвиток творчо мислячої особистості, що дозволяє:

- Встановлювати тісний зв'язок між предметами образотворчого мистецтва, праці, креслення;
- Навчати на оптимальному рівні складності;
- Поетапний розгляд навчального матеріалу на різних рівнях пізнання;
- Проводити контроль за якістю засвоєння навчального матеріалу і рівнем сформованості навчальних досягнень учнів;
- Досягати комплексності (єдність навчальних, розвиваючих і виховних завдань);
- Плавно переходити до предмету «Технологія» і дизайн.

Різноманітність видів практичної діяльності підводить учнів до розуміння явищ художньої культури, вивчення художнього життя суспільства закріплюється практичною роботою на уроках креслення.

На уроках творчості діти продовжують вивчати художню культуру суспільства, простежується сприйняття учнями художньої спадщини. Ці уроки допомагають усвідомлювати мистецтво, як пізнання людиною духовний літопис людства.

Під час пошуку рішень завдань з елементами дизайну діти гостро відчують зв'язок предметів образотворчого мистецтва і креслення. Адже все, що оточує нас: архітектура, предмети декоративно-прикладного мистецтва, предмети побуту, посуд, одяг і т.д. є результатом людських фантазій, уяви, думок. Самостійна робота учнів на уроках спонукає дітей до активного пошуку нетрадиційних рішень, будить творчу думку, виховує прекрасне. Бажання творити прекрасне – це складні психологічні якості особистості [3].

Успіх роботи залежить від організації навчальної, самостійної діяльності учнів, характеристики практичних робіт, завдань, вміння керівництва вчителя, цільової установки кожного етапу уроку. У своїй практиці ми використовували поєднання різних методів навчання на творчих уроках з елементами дизайну з метою підвищення ефективності уроків креслення.

Для визначення бази формованого змісту курсу «Дизайн» були досліджені теорія дизайну, існуючі напрямки і перспективи розвитку дизайну. До фундаментальних принципів дизайну відносяться: антропономність і людиноподібність; адекватність, розумність, актуальність; природність, збереження, взаємодія; відповідність; обмін, синергетичність, інноваційність; взаємодія; системність і творчість; соціальність; універсальність. Визначено рівні розвитку: предметний; міжпредметний; процесуально-діяльнісний. На основі фундаментальних принципів нами визначалися види дизайн-діяльності, необхідні для створення цілісної картини технічної естетики для школярів. До них відносяться: художнє конструювання та проектування, комп'ютерний дизайн, стайлінг, елементи інженерного дизайну, ергономічний дизайн, АртДизайн і інші.

Проаналізовано існуючі умови і принципи напрями розвитку освіти в Україні, а також зміни вимог до системи освіти. Основні позиції цього процесу – звернення до світової та національної культури, орієнтоване на загальнолюдські цінності, гуманізацію і гуманітаризацію змісту. Багато вчених і практиків вважають головним принципом реформування освіти в сучасних умовах звернення до культури, в тому числі і графічної. Серед них Н. В. Бодровская, Е. В. Бондаревська, С. В. Кульневич, А. А. Реан та ін. Основні тенденції – формування особистості, здатної до творчої самореалізації. Освіта несе на собі соціокультурні та прогрессобразуючі функції. Визначено методологічні принципи (підходи) до розвитку освіти, серед яких:

- системно-прогностичний та соціально-екологічний підходи;
- особистісно-діяльний підхід до освіти; саморозвиток системи освіти;
- парадигмальний підхід до освіти.

Навчання в цілому визначається дією трьох рівнів: соціального, власне педагогічного та індивідуального. В освіті, як у не зовсім розвиненому процесі, сьогодні робиться наголос на види навчальної діяльності, що з'єднує в собі інтелектуальну і практичну діяльність, в основі яких лежить пізнавально-творчий початок. До дисциплін, які відповідають цим якостям, безумовно, відносяться креслення і дизайн, в основі навчання яких лежить графічна діяльність. Впровадження дизайну, як навчальної дисципліни в школу, багато в чому базується на курсі креслення. Так як неможливо викладати дизайн без знань основ креслення. На жаль, на сьогоднішній день проглядається тенденція зникнення креслення зі шкільної практики навчання. Це стає справжньою проблемою. Недолік може компенсуватися за рахунок дизайну.

Багато тем курсу «Креслення» можуть бути розглянуті на дизайнерських об'єктах. Наприклад: геометричні побудови, види і аксонометрія, технічний рисунок, перетину і розрізи. Використання елементів декору, форм різних побутових об'єктів і засобів транспорту, конструкції світильників в навчальних завданнях не тільки урізноманітнюють навчальну діяльність, але і підвищують зацікавленість з боку учнів.

Навчання дизайну поєднує в собі гуманітарність, технічність і художність. Дизайн розглядається як фундаментальна загальноосвітня дисципліна, що формує в учнів інтерес, міждисциплінарне мислення і базується на загальній методології взаємодії понятійно-логічних і композиційно-образних принципів, методів і засобів. Нами було визначено три основні компоненти процесу навчання: теоретичні знання як понятійно-логічна складова творчого процесу; естетичне почуття як художньо-образна складова творчого процесу; практичні вміння та навички в процесі художньо-проектної діяльності [4].

Проаналізовано педагогічні концепції навчання, серед яких:

- Асоціативно-рефлекторна концепція навчання (С. Л. Рубінштейн, Ю. А. Самарін, Ю. К. Бабанський) [1];
- Теорія поетапного формування розумових дій (П. Я. Гальперін, Д. Б. Ельконін, Н. Ф. Талізін) [2];
- Концепція проблемно-діяльнісного навчання (А. В. Барабаншиків) [5];
- Концепція програмованого навчання (Б. Ф. Скіннер, Н. Краудер, А. І. Берг, В. П. Беспалько, А. Н. Леонтьєва та ін.) та інші [6].

Тут також розглянуті питання психології і мотивації, особливості мислення і процесів пізнання школярів в навчанні дизайну. Розробка змісту курсу «Дизайн» та методики навчання школярів повинні сприяти розвитку наступних якостей і здібностей учнів: продуктивна уява і творчий пошук; візуальне сприйняття і мислення; просторове мислення і уявлення; сенсомоторні процеси і мнемонічні здібності; здатності до концентрації і мобільному перемикаючому уваги; здатності до концептуалізації та комунікації. На підставі вищевикладеного, ми визначали основні позиції у вирішенні поставленої проблеми дослідження, які повинні пройти експериментальну апробацію.

В роботі також враховувалися такі основоположні принципи навчання, виділені сучасної вітчизняної дидактикою:

- Соціальна обумовленість і науковість навчання;
- Практична спрямованість підготовки;
- Цілеспрямованість, систематичність і послідовність в навчанні;
- Доступність і високий рівень труднощі навчання;
- Свідомість, активність і вмотивованість учнів;
- Міцність оволодіння компонентами професійної компетентності;
- Диференційований і індивідуальний підхід в навчанні;
- Комплексність і єдність навчання і виховання.

Принципи навчання визначають всі сторони навчального процесу як системи – зміст, організацію і методику.

Література:

1. Асоціативно-рефлекторна теорія навчання. Публікація на сайті <http://ukped.com/statti/teoriya-navchannja/695-.html>
2. Вікова і педагогічна психологія. Публікація на сайті http://pidruchniki.com/1806020337162/psihologiya/teoriya_poetapnogo_formuvannya_rozumovih_diy_galperin_1902-1988

3. Ладыгин Е. В. Развитие творческих способностей учащихся в интегративном деятельностном поле курса «Основы дизайна»: Автореф. дис. .канд. пед. наук.– М.: МПГУ, 2000. 16 с.
4. Марченко М. Н. Развитие способностей к дизайнерской деятельности (на материале обучения студентов художественно-графического факультета технической и компьютерной графике): Автореферат дис. . д-ра пед. наук. М, 2002.-40 с.
5. Теорія проблемного навчання. Публікація на сайті.
<http://ukped.com/statti/teorija-navchannja/696-.html>
6. Теорія програмованого навчання. Публікація на сайті.
<http://ukped.com/statti/teorija-navchannja/697-.html>